

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvyaē sundarakāṇḍē

॥ dvāviṃśaḥ sargaḥ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ dvāviṃśaḥ sargaḥ ॥

rāvaṇēna tasyāḥ kṛtē māsadvayāvadhēḥ pradānaṃ
sītākartṛkaṃ tasya bhartsanaṃ rāvaṇasya tāṃ nirbhartsya
rākṣasīnāṃ niyantraṇē saṃsthāpya strībhiḥ saha svabhavanē
gamanam

sītāyā vacanaṃ śrutvā
paruṣaṃ rākṣasēśvaraḥ |
pratyuvāca tataḥ sītāṃ
vipriyaṃ priyadarśanām || 5.22.1 ||

yathā yathā sāntvayitā
vaśyaḥ strīṇāṃ tathā tathā |
yathā yathā priyaṃ vaktā
paribhūtastathā tathā || 5.22.2 ||

sanniyacchati mē krōdhaṃ
tvayi kāmaḥ samutthitaḥ |
dravatō mārgamāsādyā
hayāniva susārathiḥ || 5.22.3 ||

vāmaḥ kāmō manuṣyāṇāṃ
yasmin kila nibadhyatē |

janē tasmimstvanukrōśaḥ
snēhaśca kila jāyatē || 5.22.4 ||

ētaśmāt kāraṇānna tvāṃ
ghātayāmi varānanē |
vadhārḥāmavamānārḥāṃ
mithyā pravrajanē ratām || 5.22.5 ||

paruśāṇi hi vākyāṇi
yāni yāni bravīṣi mām |
tēṣu tēṣu vadhō yukta -
stava maithili dāruṇaḥ || 5.22.6 ||

ēvamuktvā tu vaidēhīṃ
rāvaṇō rākṣasādhipaḥ |
krōdhasaṃrambhasaṃyuktaḥ
sītāmuttaramabravīt || 5.22.7 ||

dvau māsau rakṣitavyau mē
yō'vadhīstē mayā kṛtaḥ |
tataḥ śayanamārōha
mama tvāṃ varavarṇini || 5.22.8 ||

dvābhyāmūrdhvaṃ tu māsābhyāṃ
bhartāraṃ māmanicchatīm |
mama tvāṃ prātarāśārthē
sūdāśchētsyanti khaṇḍaśaḥ || 5.22.9 ||

tāṃ bhartsyamānāṃ samprēkṣya
rākṣasēndrēṇa jānakīm |

dēvagandharvakanyāstā
viṣēdurvikṛtēkṣaṇāḥ || 5.22.10 ||

ōṣṭhaprakārairaparā
nētrairvaktraistathāparāḥ |
sītāmāśvāsayāmāsu -
starjitāṃ tēna rakṣasā || 5.22.11 ||

tābhirāśvāsītā sītā
rāvaṇaṃ rākṣasādhipam |
uvācātmahitaṃ vākyam
vṛttaśauṭīryagarvitam || 5.22.12 ||

nūnaṃ na tē janaḥ kaści -
dasminniḥśrēyasi sthitaḥ |
nivārayati yō na tvāṃ
karmaṇō'smād vigarhitāt || 5.22.13 ||

māṃ hi dharmātmanaḥ patnīm
śacīmiva śacīpatēḥ |
tvadanyastriṣu lōkēṣu
prārthayēnmanasāpi kaḥ || 5.22.14 ||

rākṣasādharma rāmasya
bhāryāmamitatējasah |
uktavānasi yat pāpaṃ
kva gatastasya mōkṣyasē || 5.22.15 ||

yathā ḍṛptaśca mātaṅgaḥ
śaśaśca sahitaḥ vanē |

tathā dvīradavad rāma -
 stvaṃ nīcaḥ śāsavat smṛtaḥ || 5.22.16 ||

sa tvamikṣvākunāthaṃ vai
 kṣipanniha na lajjasē |
 cakṣuṣō viṣayē tasya
 na yāvadupagacchasi || 5.22.17 ||

imē tē nayanē krūrē
 vikṛtē kṛṣṇapiṅgalē |
 kṣitau na patitē kasmā -
 nmāmanārya nirīkṣataḥ || 5.22.18 ||

tasya dharmātmanaḥ patnī
 snuṣā daśarathasya ca |
 kathaṃ vyāharatō māṃ tē
 na jihvā pāpa śīryati || 5.22.19 ||

asandēśāttu rāmasya
 tapasaścānupālanāt |
 na tvāṃ kurmi daśagrīva
 bhasma bhasmārhatējasā || 5.22.20 ||

nāpahartumahaṃ śakyā
 tasya rāmasya dhīmataḥ |
 vidhistava vadhārthāya
 vihitō nātra saṃśayaḥ || 5.22.21 ||

śūrēṇa dhanadabhrātrā
 balaiḥ samuditēna ca |

apōhya rāmaṃ kasmāccid

dāracauryaṃ tvayā kṛtam || 5.22.22 ||

sītāyā vacanaṃ śrutvā

rāvaṇō rākṣasādhipaḥ |

vivr̥tya nayanē krūrē

jānakīmanvavaikṣata || 5.22.23 ||

nīlajīmūtasaṅkāśō

mahābhujasīrōdharaḥ |

siṃhasattvagatiḥ śrīmān

dīptajihvōgralōcanaḥ || 5.22.24 ||

calāgramukutaṭaprāṃśu -

ścitramālyānulēpanaḥ |

raktamālyāambaradhara -

staptāṅgadavibhūṣaṇaḥ || 5.22.25 ||

śrōṅīsūtrēṇa mahatā

mēcakēna susaṃvṛtaḥ |

amṛtōtpādanē naddhō

bhujāṅgēnēva mandaraḥ || 5.22.26 ||

tābhyāṃ sa paripūrṇābhyāṃ

bhujābhyāṃ rākṣasēsvaraḥ |

śuśubhē'calasaṅkāśaḥ

śṛṅgābhyāmiva mandaraḥ || 5.22.27 ||

taruṇādityavarṇābhyāṃ

kuṇḍalābhyāṃ vibhūṣitaḥ |

raktapallavapuṣpābhyā -
 maśōkābhyāmivācalaḥ || 5.22.28 ||

sa kalpavṛkṣapratimō
 vasanta iva mūrtimān |
 śmaśānacaityapratimō
 bhūṣitō'pi bhayaṅkaraḥ || 5.22.29 ||

avēkṣamāṇō vaidēhīṃ
 kōpasamraktalōcanaḥ |
 uvāca rāvaṇaḥ sītāṃ
 bhujāṅga iva niḥśvasan || 5.22.30 ||

anayēnābhisampanna -
 marthahīnamanuvratē |
 nāśayāmyahamadya tvāṃ
 sūryaḥ sandhyāmivaujasā || 5.22.31 ||

ityuktvā maithilīṃ rājā
 rāvaṇaḥ śatrurāvaṇaḥ |
 sandadarśa tataḥ sarvā
 rākṣasīrghōradarśanāḥ || 5.22.32 ||

ēkākṣīmēkakarṇāṃ ca
 karṇaprāvaraṇāṃ tathā |
 gōkarṇīṃ hastikarṇīṃ ca
 lambakarṇīmakarṇikām || 5.22.33 ||

hastipadyaśvapadyau ca
 gōpadīṃ pādacūlikām |

ēkākṣīmēkapādīṃ ca

pr̥thupādīmapādīkām || 5.22.34 ||

atimātraśirōgrīvā -

matimātrakucōdarīm |

atimātrāsyānētrām ca

dīrghajihvānakhāmapi || 5.22.35 ||

anāsikām siṃhamukhīm

gōmukhīm sūkarīmukhīm |

yathā madvaśagā sītā

kṣīpraṃ bhavati jānakī || 5.22.36 ||

tathā kuruta rākṣasyaḥ

sarvāḥ kṣīpraṃ samētya vā |

pratilōmānulōmaīśca

sāmadānādibhēdanaiḥ || 5.22.37 ||

āvarjayata vaidēhīm

daṇḍasyōdyamanēna ca |

iti pratisamādiśya

rākṣasēndraḥ punaḥ punaḥ || 5.22.38 ||

kāmamanyuparītātmā

jānakīm prati garjata |

upagamyata tataḥ kṣīpraṃ

rākṣasī dhānyamālinī || 5.22.39 ||

pariṣvajya daśagrīva -

mīdaṃ vacanamabravīt |

mayā krīḍa mahārāja

sītayā kiṃ tavānayaḥ || 5.22.40 ||

vivarṇayā kṛpaṇayā

mānuṣyā rākṣasēśvara |

nūnamasyāṃ mahārāja

na dēvā bhōgasattamān || 5.22.41 ||

vidadhatyamarasrēṣṭhā -

stava bāhubalārjitān |

akāmāṃ kāmayānasya

śarīramupatapyatē || 5.22.42 ||

icchatīṃ kāmayānasya

prītirbhavati śōbhanā |

ēvamuktastu rākṣasyā

samutkṣiptastatō balī |

prahasan mēghasaṅkāsō

rākṣasaḥ sa nyavartata || 5.22.43 ||

prasthitaḥ sa daśagrīvaḥ

kampayanniva mēdinīm |

jvaladbhāskarasaṅkāsāṃ

pravivēśa nivēśanam || 5.22.44 ||

dēvagandharvakanyāśca

nāgakanyāśca tāstataḥ |

parivārya daśagrīvaṃ

praviśustā gṛhōttamam || 5.22.45 ||

*sa maithilīṃ dharmaparāṃstavasthitāṃ
pravēpamānāṃ paribhartsya rāvaṇaḥ |
vihāya sītāṃ madanēna mōhitaḥ
svamēva vēśma pravivēśa rāvaṇaḥ || 5.22.46 ||*

*|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvye
sundarakāṇḍē dvāviṃśaḥ sargaḥ ||*